

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.—; neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 71, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 96Iskrni oddelki: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 499Podružnici: Maribor, Barbarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.Račun pri poštnem črt. zavezu: Ljub-
ljana št. 11.443. — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 6. septembra

Danes je pričelo v Ženevi sedmo redno zasedanje Društva narodov, eno najvažnejših v razmeroma kratki, a vendar toli pomembni zgodovini velike mirovne institucije človeštva. Z njim se zaključuje kriza, ki je od februarja meseca sem ogrožala obstoj Društva narodov radi sprejema Nemčije. Vzroki in razvoj te krize so znani. V smislu locarnskega pakta je imela biti Nemčija sprejeta kot polnopravni član v družbo ostalih držav in s tem je imela biti postavljena vsaj formalno za ključna točka pod dogodka, ki so se pričeli 1. 1914. Država nemškega naroda je naravno tudi po izgubljeni vojni ostala velesila in tako je razumljivo, da se Nemčija ni zadovoljila samo s članstvom v Društvu narodov, temveč je zahtevala zase tudi sedež v stalnem izvrševalnem odboru, v Svetu Društva narodov. Dne 8. februarja je bila Nemčija na izrednem zasedanju soglasno sprejeta v Društvo, a ko je šlo za to, da se ji nakaže tudi sedež v Svetu, je nastala nepričakovana ovira. V Svetu ni bilo mogoče doseči potrebne soglasnosti, ker so Brazilija, Španija in Poljska zahtevale tudi za sebe stalna mesta v Svetu in izredno zasedanje Društva narodov se je končalo s popolnim neuspehom. Otvorjena je bila kriza, ki je grozila še rahlo stavbo Društva zopet razdejati ter narode oropati ene najdragocenejših pridobitev velike vojne.

Vse leto sem se na navo vršila pogajanja med državami, ki so jih mnogi spremljali z velikim pesimizmom. Brazilija je iz Društva narodov izstopila, modro in trezno postopanje Španije in zlasti Poljske pa je končno omogočilo kompromis, ki je bil v soboto v polnem obsegu dosežen in objavljen. Svet Društva narodov je soglasno sklenil, da dobi Nemčija stalen sedež v Svetu, med nestalnimi mesti, ki se zasedajo potom volitev, je Španija in Poljski garantirano stališče in je število nestalnih mest od 6 pomnoženo na 9. V sredo bo na slovesen način sprejeta Nemčija v Društvo, še isti dan bo izvoljena za stalnega člana Sveta, in dne 10. se prvič pojavijo nemški delegati na seji Društva, v družbi svojih nekdanjih sovražnikov.

Nemške delegate bo pri njihovem vstopu v mirovno družbo narodov oficijelno pozdravil predsednik zasedanja. Ta historična naloga pripada zastopniku naše države. Danes je bil minister Ninčič izvoljen za predsednika sedmega rednega zasedanja Društva narodov in poverjen mu je bilo častno mesto, ki predstavlja pač največje odlikovanje za aktivnega državnika. Izvolitev ministra Ninčiča je gotovo dokaz, da se v mednarodnem svetu cenijo lojalnost in zmeren voditelj naše zunanje politike in predsedniška čast je zanj zavidana vredno osebno odlikovanje. A ta je še nekaj več. Je poklon in priznanje sveta trezni in miriljubni politiki Jugoslavije, kateri so drugi narodi hoteli pokazati, kako visoko cenijo poštenost in napore in samozatajevanje naše domovine za ohranjanje miru na eni najtežjih točk Evrope. Sedaj tik po konfliktu z Bolgarijo je to priznanje naravnost ostenativno. In morda je v tej gesti Društva narodov tudi nekoliko smisla za plemenito maščevanje. Ob tragiki našega naroda sta Avstrija in Nemčija vžigali plamenico, ki je zažgala svet. Po dvanajstih letih, glej, sprejema zastopnik istega naroda Nemčijo nazaj v družbo kulturnih držav in Jugoslavija, močna, zdrava, zgrajena na nezlomljivih temeljih svojega notranjega edinstva, govori pozdravne besede narodu, ki jo je kot zaveznik zločinske habsburške politike tudi kot idejo hotel zbrisati s sveta!

Mi se časti, ki je bila izkazana reprezentantu naše države, odkrito veselimo in smo nanjo ponosni. Roka, ki jo ponudi minister Ninčič v imenu Društva narodov Nemčiji, bo iskreno prožena v pozdrav.

Jugoslavija ni nasprotnica Nemčije, naš narod ni sovražnik nemškega naroda. Če je res, in radi verjamemo, da je tako, da so se Nemci v teku vojne naučili ceniti in spoštovati vrline našega naroda, je ravno tako res, da Jugoslovenci nikdar niso želeli živeti s svojimi velikimi sosedami v neprijetnosti in borbi. Nesrečna germanizacijska politika je med nami ustvarila sovraštvo, lojalnost in iskrenost nemškega naroda lahko izbriše zadnje sledove psihičnega nerazpoloženja ter ustvari med obema narodoma obojestransko koristno sožitje. Danes, ko Italija očividno želi napram nam prevzeti neuspešno in usodopolno dedščino nekdanje Avstrije in ko nemški naval, katerega dragoceni deli so prišli pod oblast Rima na svojem lastnem telesu občutiti grozo nekdanjega dunajskega recepta, se tudi od te strani skrbi, da naj Nemčija in Jugoslavija čim hitreje in čim temeljiteje pozabita, kar je bilo...

Z vstopom Nemčije v Društvo narodov se uveljavlja nov prevažen element v mirovni organizaciji sveta. Ka-

Konflikt med vlado in rudniki

Ministrstvo zahteva najmanj 15 % pocenitev premoga, rudniki ponujajo 10 % in izjavljajo, da so sicer vsa pogajanja brezpredmetna. — Situacija sinoči nekoliko boljša. — Redukcija cen naj bo povod za redukcijo mezd!

(O situaciji v rudnikih TPD glej obširno poročilo na tretji strani.)

Beograd, 6. septembra, p. Včeraj in danes so se nadaljevala pogajanja med vlado in med lastniki premogovnikov. Vlada stoji na stališču, da imajo rudniki znižati cene premoga vsaj za 15 odstotkov. Rudniki pa ponujajo znižanje samo za 10 odst. češ, da je tudi to za njih ogromna žrtev, katere mnogo manjši rudniki ne bodo mogli prenesti. Prometni minister Vasa Jovanović bo jutri poročal predsedniku vlade in zadevo najpozneje v par dneh predložil ministrskemu svetu.

Stroške spora med vlado in rudniki plačuje zaenkrat delavstvo, ki je razumljivo vsled tega jako razburjeno. Danes je ministrstvo za notranje stvari interveniralo pri ministrstvu za saobračanje, da se pogajanja pospešijo, ker je kriza za rudniško industrijo izzvala veliko nervoznost in vznemirjenost pri delavstvu v Sloveniji. Z ozirom na potrebo

javne varnosti in miru v rudnikih v Sloveniji je nujno, da se stvar čimprej reši. Tajnik državnega odbora za Narodno odbrano general Nedić je opozoril ministra za promet, da naše železnice nimajo zadostne rezerve premoga, ki se ima po sporazumu med prometnim ministrstvom in vojnimi ministrstvom čimprej nabaviti. Izgleda, da bo vlada končno le pripravljena pristati na kompromisno rešitev, ker bo sicer tudi sama prišla radi ogroženega železniškega prometa v velike težkoče.

Zastopniki rudnikov so dopoldne izjavljali, da smatrajo nadaljna pogajanja za brezpredmeten in nekateri so že odpotovali. Vendar pa, kakor vse kaže, to le ni bila njihova zadnja beseda.

Gotovo je, da v zvezi z redukcijo cen premoga, rudniki zopet mislijo na redukcijo delavskih plač.

Kaj pravi g. Pašić in kaj drugi

Agresivnost g. Pašića proti Ninčiču in Maksimoviću. — Nastasa Petrovića vsi odklanjajo, kakor tudi Radićevo vmešavanje v NRS. — Svetozar Pribičević proti Nikoli Pašiću.

Beograd, 6. septembra p. Včerašnji beograjski listi so objavili obširne izjave g. Dragovića in Bobića, ki sta se vrnila od Pašića. Glavno vsebino sem vam že v soboto sporočil. Mnogo se opaža, da je Pašić vrlo agresiven proti nekaterim današnjim radikalskim voditeljem in se sodi, da je posebno ostro razpoložen proti g. Ninčiču in Maksimoviću. Veliko zanimanje je vzbudila tudi Pašićeva izjava, da nima nič prota, ako se može, ki so svojačasno pristo v lino zapustili stranko, vrnelo v NRS. Ta izjava se splošno komentira tako, da smatra Pašić vsako pomirjenje v Nastaso Petrovićem in Ljubo Jovanovićem, ki sta bila oba iz stranke izključena, za nemogoče. Interesantno je, da tudi tkzv. centrum odklanja Nastasa Petrovića.

Beograd, 8. sept. n. Ob priliki izjave Nastasa Petrovića, da se bo vrnil v radikalno stranko in v njej aktivno sodeloval, je Stjepan Radić dal našim novinarjem v Ženevi nastopno izjavo: Radikalna stranka ima tri politike in državnik: dr. Ninčič, dr. Perić in Nastasa Petrović, ki je rekel tri dobre besede: Treba je nazaj na stari radikalski program, treba je da to izvedejo vsi poštenji in pametni ljudje in treba je spoštovati politično moč HSS ter napraviti konec rovanju proti njej in njenemu predsedniku. Ti trije prvaki so jamstvo, da bo radikalna stranka ostala na vrhuncu svoje politične vpliva in skupno s HSS izvedla, kar je dolžna državi. Radićeva izjava je napravila v radikalskih krogih najslabši utis ter se smatra kot poskus vmešavanja v notranje prilike NRS. »Radićevski podukov in ocen ne potrebujemo«, je izjavil nocoj radikalski prvak-centrumaš in jih kar najodločneje zavrača. G. Radić je storil

jako slabo uslugo Nastasu Petroviću, ko ga je kar zopet sprejel v radikalno stranko. Radić naj v Ženevi misli na druge stvari, ne pa na intrige proti radikalom.

Beograd, 6. septembra n. »Reč« ima uvodni članek o Pašiću z naslovom »Njegov čas je potekel«. V tem članku pravi, da je Pašićeva zvezda ugasnila oni trenutek, ki je postal nezvest samemu sebi. Ako danes ne verujemo v čudeže, tudi ne verujemo v sanacijo NRS, ki bi jo imel izvesti g. Pašić. Radikalna stranka bi se mogla rešiti iz moralnega razsula s tem da se vrne na politiko katero je izvajal nacionalni blok, na politiko narodnega in državnega edinstva. Te zvestave ne morejo več dvigniti slabe roke Nikole Pašića, ki jo je že enkrat vrget v prah in pustil, da je St. Radić po njej plaval in jo gazil. To zavstvo more ponesti vsak drugi, samo ne več Nikola Pašić.

Beograd, 6. septembra. n. Veliki uspeh zborovanja Svetozarja Pribičevića in Jaceka je izzval v radikalskih vrstah iznenađenje in osuplost, posebno zato, ker je bilo na Pribičevićevem shodu prisotnih tudi zelo mnogo radikalov, ki so odobravali govornikove navedbe, celo takrat ko je ostro kritiziral delo radikalne stranke v vladi sporazuma ter posebno odgovornost Nikole Pašića za sedanje stanje v državi. Prisotnost muslimanskih poslancev na tem zborovanju se tolmači kot dokaz, da se tudi oni ne morejo upreti akciji samostojnih demokratov. Vsi beograjski listi oglašujejo velik uspeh Pribičevićevega zborja in davidovičevska »Pravda« se še posebej povdarja, da je bilo zborovanje posebej nadev pričakovanje, kar je zlasti pomembno, ker je bil ta okraj domena radikalov.

Prva tekma naših vojnih avijatikov

Iz Novega Sada v Skoplje, iz Skoplja v Zagreb, iz Zagreba v Novi Sad v sedmih urah. — Med tekmece je bilo tudi več Slovencev. — Kapetan Bajdak prvi, narednik Jaklič drugi prispel na cilj. — Mala nezgoda v Zagrebu.

Beograd, 6. septembra. n. Kakor se je že poročalo iz Novega Sada, so danes zgodaj zjutraj prvič priredili tekmo naši vojniki — avijatiki iz Novega Sada v Skoplje, od tam v Zagreb in nazaj v Novi Sad. Prvi se je v Novem Sadu dvignil kapetan Sergej Sabalin s podporočnikom Kostićem ob 5. zjutraj. V Skoplje je dospel Leonit Bajdak v dveh urah. Drugi je bil v Skoplju kapetan Markičević, tretji Bogomil Jaklič, četrti Dragutin Peović. V Skoplju so avijatiki ostali eno uro, nakar so nadaljevali polet proti Zagrebu. Start je bil v bližini Zagreba pri Brezovici. Iz Zagreba je prišlo na start zelo mnogo civilnega občinstva ter je mestna občina dala ceste dobro poskropiti z vodo za avtomobile. Prvi je priletel v Zagreb točno ob 12.6 kapetan Bajdak z izvidnim oficijernim kapetanom Genčićem. Preden se je spustil na tla, je nad krajem napravil par lokov ter se potem gladko spustil na tla. Občinstvo ga je burno pozdravljalo. Komaj se je pozdravljanje poleglo, se je zaslišal ropot drugega aeroplana, ki pa je brez lokov direktno iz višine priletel na aerodrom, udaril ob nasip nekega jarka ter se prekučnil. V tem aeroplanu sta bila akpetana Peović in Matijević. Preden se je aeroplan spustil na tla, je nastala pri občinstvu velika panika, ker so se ljudje ball, da bi jih ne porazila krila aeroplanov. Nekateri so se vrgli na zemljo, drugi pa so zbežali. Aeroplan je letel dva in pol metra nad glavami ljudi ter se ob jarku prevrnil. Vojaštvo je takoj prihitelo na kraj nesreče ter so prvega izlekli kapetana Matijevića, vsega

v krvi. Ko je odprl oči, je najprej vprašal, kaj je z njegovim pilotom in ali je živ. Oba so z avtomobilom odpeljali v zakladno bolnico v Zagrebu. Njune poškodbe niso nevarne. Kot tretji je priletel v Zagreb pilot narednik Jaklič s podporočnikom Jungićem. Za njim kapetan Markičević z ruskim kapitanom Nikitičom. Dalje kapetan Novak s kapitanom Kraljem, nato narednik Nežmah s podporočnikom Maševićem, poročnik Njegovan s kapitanom Gvozdenovićem, kapetan Gradisnik s poročnikom Kervinom kot deveti pa kapetan Sabalin s podporočnikom Kostićem. Imel bi priti še poročnik Vidale s kapitanom Hingom, ki pa se je pri letu preko Skoplja izgubil ter se je potem vrnil v Skoplje. Aeroplan s kapitanom Navrtlom je tudi izgubil smer ter se je spustil na tla nad Jastrebarskim in med Karlovcem. Iz Skoplja v Zagreb je dosegel najboljši čas kapetan Bajdak, in sicer je letel 3 ure 24 minut, potem poročnik Pavlovič s kapitanom Markičevićem 3 ure 25 minut, v Novi Sad je prvi dospel kapetan Bajdak ob 11.40. Predpisano pot je izvršil v 7 urah 11 minutah, kot drugi pa narodnik Jaklič v 7 urah 55 minutah.

Naš novi poslanik v Albaniji

Tirana, 6. septembra. p. Včeraj je predsednik albanske republike Ahmed beg Zog v svečani nastopni avdijenci sprejel našega novega poslanika Jeftića, ki mu je pri tej priliki izročil naše odlikovanje Karađorjeve zvezde.

Španska mornarica v naših vodah

Split, 6. septembra. n. Danes ob 6.30 je dospela v Split španska eskadra s tremi rušilci.

Dr. Ninčič predsednik skupščine Društva narodov

Otvoritev VII. zasedanja Društva narodov. — Dr. Ninčič je bil izvoljen za predsednika skupščine z 42 glasovi izmed 48 glasov.

Ženeva, 6. septembra s. Dopoldne se je vršila prva seja plenarnega zasedanja Društva narodov. Sejo je otvoril s slavnostnim nagovorom predsednik Sveta Društva narodov, češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, ki je med drugim omenil priprave za mednarodno gospodarsko konferenco in je naglašal njene različne naloge in velik pomen.

Zelo obširno je obranaval dr. Beneš avstrijski problem in rekel, da sta v preteklem letu v Avstriji izvedla temeljito anketo dva odlična in znanstveno izobražena strokovnjaka po nalogu Društva narodov. Ta anketa je dokazala, da gospodarske težkoče, s kojimi se ima boriti Avstrija, kakor tudi mnogo drugih držav, ne ogrožajo finančne in valutarne sanacije. Stabilitet Avstrije je za bodoče zagotovljena na trdni podlagi. Minister je nadalje omenjal težkoče glede sprejema Nemčije v Društvo narodov, ki jih je moral premagati komisija za reformo Sveta. Označil je sedanje zasedanje Društva narodov kot najpomembnejše v zgodovini evropske politike. V splošnem noče trobiti na fanfare zmagovalstva in zakrivali težav, ki jih je bilo treba in ki jih bo še treba premostiti. Vsekakor je dovolj povoda za optimizem. Zelo bi obžaloval, če bi se hotele izločiti nekatere države, ki so Društvu narodov drage. Dr. Beneš še ni izgubil upanja, da se bo dala ta izguba preprečiti. Zborovanja Društva narodov so v zadnjih šestih letih pokazala toliko prevdarnosti in resničljubja, da nihče ne more sumničiti ali dotakniti se njihovih odločitev. Društvo narodov hoče dati vsem kulturam, stari in novim, vsem oblikam kulture in vsem neprecenljivim bogastvom, ki so se z vsega sveta zbrala v njem, najširše mesto. Vsled tega je apeliral na obe važni državi, ki sta šest let pripadali Društvu narodov, apelira na njih plemeniti misljenje, naj ne opustita dela odgovornosti, ki odpada na nje in apeliral slednjič na velikodušnost in mednarodno solidarnost.

Dr. Beneš je nadalje izjavil, da so se izvršila na izrednem zasedanju že pomembne priprave za mednarodno razorožitveno konferenco. Tudi komisija za tranzitni promet in potne liste se je že sestala, da iz-

boljša prometne razmere, ki so jih pokvarile vojne in povojne prilike. Govornik je nato naglašal velik pomen locarnske pogodbe za ustanovitev razmerja miru v Evropi. Med signatarnimi državami locarnske pogodbe je bilo storjenih mnogo ukrepov za ureditev mirovnih odnosov ter je bilo sklenjeno, da se imenuje posebna komisija za pomirjevanje. Govor dr. Beneša so sprejeli z velikim odobravanjem.

Nato je imenovala skupščina komisijo za proučitev pooblastil.

Na popoldanski seji je najprej poročal predsednik verifikacijske komisije Agüero (Kuba), kjer se je doznalo, da na zborovanju ni zastopnikov sledečih sedem držav: Argentina, Bolivija, Brazilija, Castarica, Honduras, Peru in Španija. Ostale članice Društva narodov so odposlale polnomočne delegacije. Nato je sledila volitev predsednika, pri kateri je bilo oddanih 48 glasovnic, od katerih se je glaslo 42 za jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Ninčiča. Dr. Ninčič je bil tako izvoljen za predsednika VII. zasedanja Društva narodov. Novizvoljeni predsednik je med živahnim odobravanjem skupščine stopil na tribuno in izjavil, da sprejme izvolitev.

V svojem govoru, ki je vzbudil izredno veliko pozornost, je izjavil dr. Ninčič: Kljub vsem težočam, ki jih preživlja Društvo narodov, bo iz tega zasedanja izšlo močnejše kakor kdaj prej. Skorajšnja navzočnost enega celega naroda več med nami nas mora navdajati z velikim zaupanjem. Nov gost bo stopil v našo hišo. Če mu bomo jutri želeli dobrodoščilo, bomo v sebi prepričani, da se bodo vsi naši prijatelji, ki jih ne bo na ta veliki dan, kmalu vrnili k nam. Za one narode, ki nas še opazujejo in v dvomih stoje ob strani, ne bo bolj prepričevalnega zgleda in bolj živega poziva, naj se nam priključijo pri našem delu za mir. Če hočemo odločno vzdržati mir, moramo oznanjati svoje prepričanje, da ga v bodoče ni mogoče porušiti.

Pariz, 6. septembra (brž.) Kakor se poroča, je storila Turčija diplomatske korake, da se ji prizna, ker zastopa tudi interese Afganistana in Perzije, v Svetu Društva narodov nestalni sedež.

Upor proti diktaturi na Španskem

V Španiji proglašeno obsedno stanje. — Upor oficirjev proti diktaturi Prima de Rive. — 11.000 oficirjev suspendiranih. — Boji med vojaštvom. — Primo de Rivera pred svojim padcem?

Madrid, 6. septembra (brž.) Uradni list objavlja naredbo, s katero se proglašajo obsedno stanje. Suspendirani so vsi artiljerijski častniki razen v Maroku, katere bodo nadomeščali rezervni oficirji. V Barceloni je kavalerija obkolila topničarsko vojašnico, nakar so se častniki vdal. Med drugimi je bil aretiran general Ilaro. Konflikt med diktatorjem in vojaštvom, se je pripravljati že dalje časa.

Odpuščenim artiljerijskim častnikom je prepovedano nositi uniforme. Vojaštvo ostalih vrst orožja je dobilo nalog, naj odreče pokornost odpuščenim častnikom. Vse artiljerijske jedinice so prišle pod kontrolo rezervnih častnikov.

Da vzdrži svojo pozicijo, je predlagal Primo de Rivera ustanovitev vrhovnega narodnega sveta, ki naj bi nadzoroval vladne ukrepe. Kakšno stališče bo zavzel napram temu načrtu kralj, trenutno ni znano.

Kot naslednik Primo de Rive se navaja španski poslanik pri Vatikanu, general Magaz, ki je že prispel semkaj. V mnogih krajih je bil upor vdušen s silo.

Madrid, 6. septembra. s. General Primo de Rivera je izjavil, da so se artiljerijski častniki v celi državi podvrgli brez incidenta. Le v enem kraju je prišlo do spopada. Odrbda vlade je zadela v celem 10.000 častnikov.

Primo de Rivera je izjavil novinarjem, da je prišlo v Pamploni do kratkega boja, ko je bil tamonjsi artiljerijski polk pozvan, naj se podvrže. V boju je padel en podporočnik in en vojak, ranjena pa sta bila dva vojaka. Vse municijske tovarne in arzenali v Španiji dobijo nova vodstva. Vsi dopusti so bili preklicani; osebe pa, ki so se nahajale na dopustu, so bile pozvane v službo.

Madrid, 6. septembra (brž.) Patrijotična zveza je predlagala vladi, naj se vrši sredi septembra po vsej državi ljudsko glasovanje o zaupnici diktatorju Primo de Riveri. Predlagala je tudi, naj se skliče parlament.

Madrid, 6. septembra (brž.) Ministrski svet je sklenil preprečiti ljudsko glasovanje in volitve v veliko Narodno skupščino. Primo de Rivera je izdal na narod proklamacijo, v kateri povdarja potrebo ustanovitve vrhovnega narodnega sveta in izjavlja, da bo v slučaju svoje demisije podal kralju vsa potrebna navodila za sestavo nove vlade.

Madrid, 6. septembra. s. Po uradnih poročilih je kralj pooblastil Primo de Rivero, naj ukrene vse, kar se mu zdi potrebno. Primo de Rivera je sklical zato v vojno ministrstvo ministrski svet, kateremu pa niso prisostvovali zunanji minister, finančni minister in minister za javna dela. Še tekom noči je prejela vlada številne izraze zaupanja od raznih korporacij in posameznikov, med njimi mnogo častnikov. Vojašnica 1. poljskega artiljerijskega polka je bila iz-

praznjena in izročena oddelku pohote.

Pariz, 6. septembra. s. Odstavitev in aretacija bivših artiljerijskih častnikov v Madridu in drugih španskih mestih se je izvršila brez incidenta. Proglašenje obsednega stanja je prebivalstvo sprejelo mirno.

Madrid, 6. septembra. s. Vojni minister je imel ves dan razgovore z generalnim kapitanom, ki mu je poročal o disciplini pri artiljerijskih zborih v provinci. Skoraj v vseh garnizijah se je vojaštvo brez vsega podvrglo. Le v Segoviji je prišlo do malih nemirov, ki pa so bili kmalu vdušeni. Vlada je sporočila javnosti, da je položaj zadovoljiv. Ta uspeh je bil dosežen brez nasilja.

Gibraltar, 6. septembra (brž.) Oficirji vojnih ladij v Cadizu so se izjavili solidarni z artiljerijskimi oficirji. Isto stališče so zavzeli pomorski častniki v Barceloni.

Redukcija uradniških doklad definitivna!

Beograd, 6. septembra n. Državni uradniki so se hote ali ne hote pomirili z redukcijo draginskih doklad v korist poplavljenec, prepričani, da bo to trajalo samo nekoliko časa, kar se je v začetku tudi od strani vlade tako trdilo. Generalna direkcija državnega računovodstva v Beogradu pa je te dni izdala svoje tolmačenje o zmanjšanju draginskih doklad, kjer pravi, da to odzemanje nima značaja začasne ustavitve, temveč da je sklep ministrskega sveta št. 99.000 z dne 23. julija t. l. nova pravna baza, na kateri se je nanovo uredila vsilna osebnih uradniških draginskih doklad in da se bo torej ta odbitek redno računal.

Boji v Siriji

Pariz, 6. septembra. s. »Newyork Herald« poroča iz Damaska, da je včeraj zjutraj kakih 500 upornikov napadlo mesto. Po dveh urnem boju so morali uporniki zapustiti Damask. Pri tem je bilo ubitih 40 oseb, med njimi trije francoski vojaki in nekaj prebivalcev.

Rudarska kriza v Angliji

London, 6. septembra. (brž.) Popoldne je bil sestanek osrednjega odbora lastnikov rudnikov z ministrom Churchillom in drugimi člani kabineta, na katerem so razložili lastniki vzroke svojega odklanjanja stališča do rešitve premogovne krize na podlagi, ki naj bo veljavna za vsa dežela. Seja je trajala dve uri. Pred sestankom z ministri so imeli lastniki dolgo posvetovanje, na katerem so se govorniki izjavili odločno proti rešitvi spora na nacionalni podlagi, češ da nočejo pustiti rudarjem v rokah orožja za ponovno stavko.

Naši kraji in ljudje

TPD ustavlja obrat v vseh svojih rudnikih
Navodila rudniškim ravnateljstvom TPD. — Osem tisoč delavcev z družinami vred na cesti. — Položaj v poedinah rudarskih revirjih.

Ljubljana, 6. septembra.

Pogajanja med vlado in med zastopniki privatnih rudarskih podjetij so se razbila. Danes zvečer se je vrnil iz Beograda generalni ravnatelj TPD, gospod Skubec. Takoj po njegovem prihodu se je vršila seja ravnateljstva, na kateri so bili sklenjeni dalekosežni ukrepi. Tekom jutrišnjega dne bodo prejela vsa rudniška ravnateljstva navodila, po katerih se v sredo 8. t. m. popolnoma ustavi obrat v vseh rudnikih TPD., torej tudi v Trbovljah.

Ze v petek je, kakor znano, TPD. ustavila obrat v Hrastniku in v Kočevju, tako da je bilo čez noč skupno 2000 delavcev na cesti. Obratovanje je družba ustavila z motivacijo, da nima pri teh dveh rudnikih skladišč na razpolago. V vseh drugih rudnikih je bilo obratovanje omejeno, to se pravi premost, namenjen za železnice so deponirali, ostalega pa odpošiljali. Nihče si ni mislil, da bo zadeva šla tako daleč, in delavstvo, a tudi vsa javnost je trdno upala, da bo prišlo do sporazuma z vlado. Toda prišlo je najhujše, kajti v sredo 8. t. m. bo naenkrat celokupno delavstvo TPD., okroglo 8000 delavcev z družinami vred, zakujenih na cesti.

Interesirani krogi v Ljubljani trdijo tudi danes, da gre v sporu med vlado in med privatnimi rudniki za velikopotezno akcijo inozemskih rudnikov, ki se hočejo v Jugoslaviji plasirati na škodo domačih podjetij in domačega delavstva. V to svrhu so si pridobili vplivne osebnosti v Beogradu. Z vladne strani se govori o 200 milijonih dinarjev, ki jih je država preveč plačevala za premog. Temu nasproti pa privatni rudniki zatrjujejo, da je znašala dobava vseh privatnih rudnikov za državo letno komaj 240 milijonov Din.

Zvečer smo zvedeli, da se še nič ne ve, koliko časa bo ustavljeno obratovanje v rudnikih TPD. Zatrjuje se, da najmanj toliko časa, da se bo proučila situacija, ki bo bržkone zahtevala novo redukcijo delavstva. V slučaju da ne pride do sporazuma z vlado, bo zapostila TPD. samo toliko delavstva, kolikor ga potrebuje za svoja privatna naročila.

Trbovlje, 6. septembra.

V Trbovljah vlada med delavstvom velika skrb, kaj bo, če se zvečer TPD. v borbi z ministrstvom za promet po najbolj radikalnih sredstvih. Danes so se ves dan vršile konference raznih strokovnih organizacij. Ze dopoldne pa se je napotila v Ljubljano deputacija rudarjev od II. rudarske skupine. Hotela je govoriti pri centralnem ravnateljstvu TPD. z generalnim ravnateljem g. Skubecom radi nameravane ukinitve obratovanja tudi v Trbovljah. Deputacija pa ni mogla ničesar pozitivnega zvedeti, ker se g. Skubec ni vrnil do 6. zvečer iz Beograda. Ko so se rudarji vrnili v Trbovlje, so jih čakali zaupniki, ki so nato sporočili delavstvu, da se je vrnila deputacija brez uspeha. V vseh kolonizah so ljudje močno razburjeni. Zbirajo se v gruča in se posvtujejo.

Hrastnik, 6. septembra

V Hrastniku je delavstvo najbolj potrto. Vsem se bere na obrazih, kako kritičen je njihov položaj. Dosedaj je delavstvo še mirno, ker stalno upa, da ustvitev obrata ne bo trajala dolgo. V jamaš so poskrbeli za varnostne odredbe, predvsem proti ognju. Pridobitni krogi, kakor trgovci, peki, gostilničarji, se držijo rezervirano. Ni čuda, ker jim je skoraj vsaka stavka ali pa redukcija napravila za mnoge tisoče dinarjev škode.

Laško, 6. septembra.

Tukajšnje delavstvo je jako razburjeno, saj mu preti enaka gospodarska katastrofa kaor Hrastniku in Kočevju. V Laškem je bilo dosedaj delavstvo še precej obvarovano od redukcij in tako se niso tako hudo čutili pretresljaji kakor na pr. v Trbovljah, kjer se je znižal kader delavstva na 3300 delavcev.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 7.: «Trubadur». Gostuje baritonist Pichler. E.
Sreda, 8.: Zaprt.
Četrtek, 9.: «Hoffmannove pripovedke». Gostuje tenorist Rijavec. C.
Petek, 10.: «Večni mornar». B.
Sobota, 11.: ob 20.: Predstava na čast udeležencem pravniskega kongresa. Izv.

Ljubljanska drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 11.: Predstava na čast udeležencem pravniskega kongresa. Izv.

Razstava slovenske upodabljalne umetnosti v Pragi. V nedeljo, dne 5. septembra se je otvorila v Alešovi dvorani praeke «Umetne Besede» razstava slovenske upodabljalne umetnosti novejšje dobe. Razstavili so člani «Slovenskega umetniškega društva» iz Ljubljane.

Nova drama. Gosp. Karlo Kocjančič je napisal dramo «Skoraj ognjeno konjenico». Stvar se baje še letos uprizori na Sentjakobskem diletantskem odru v Trstu.

Repertoar beograjskega Narodnega gledališča beleži ta teden nastopne komade:

Rajhenburg, 6. septembra

V Rajhenburgu, kjer je sorazmerno malo profesionalnega rudarskega delavstva bodo morda relativno še najmanj občutili gorje, ki jih bo zadelo. Ustavitev obratovanja bo tudi tu zelo vplivala, ker rse je ob plačilnih dneh razdelilo za več sto tisoč dinarjev plače. Beda in siromaštvo je že sedaj gledalo iz oken delavskih barak. Trgovci, obrtniki in ostali pridobitni krogi vedo veliko povedati o skrbeh in težavah, ki tarejo delavske družine.

Kočevje, 6. septembra.

Vsled ustavitve dela je delavstvo silno depresivno. Nestrpno pričakovanje, da bo šlo v nekaj dneh že zopet na delo. Položaj je zelo resen. Opazilo se je, da skušajo razni agitatorji izrabiti obstoječe stanje v svoj prid tekem jutrišnjega dne pričakujejo prihod generalnega ravnatelja g. Skubeca iz Ljubljane.

Naš zunanji minister Momčilo Ninčič je bil večeraj izvoljen za predsednika sedanjega zasedanja Društva narodov v Ženevi.

Planinski dan pri „Zlatorogu“ v Bohinju

Skupščina Saveza planinskih društev SHS. — Novi predsednik Saveza dr. Tomišek, sedež Saveza Ljubljana.

Savez naših planinskih društev je imel v soboto 4. t. m. v hotelu »Zlatorogu« na Bohinjskem jezeru svojo letno skupščino, združeno s planinskim dnevom. Na skupščini so bila zastopana sledeča društva: Hrvatsko, Slovensko in Srbsko planinsko društvo, Društvo planinarov Bosne in Hercegovine in Planinsko društvo Fruška Gora. HPD sta zastopala Jos. Pasarič in dr. N. Prebeg, SPD dr. Fr. Tomišek in M. Hrovatin, Srb. pl. društvo Andr. Ristič, BPD Sulejman Suljagić, PD Fruška Gora pa Vaso Stajlić in Gaja Gračanin.

Skupščina je otvoril s čustvenim pozdravnim govorom Savezni predsednik poslanec Josip Pasarič ter predlagal, da se pošlje udanostna brzojavka kralju Aleksandru na Bled in pozdravna brzojavka ministru dr. Krajaču, kar je zbor sprejel z navdušenjem. Nato je naglašal, da delovanje Saveza plan. društev ni moglo biti tako intenzivno, kakor bi bilo želeli, ker je moral Savez pač še preboleti porodno bolečino. Govoreč o delovanju posamičnih planinskih društev, je povdarjal, da lahko postane naša država, ki ima vse pogoje za velik razvoj turisticke, eldorado planinstva, ako vsa v Savezu včlanjena društva izpolnijo svojo dolžnost. Zbor so brzojavno pozdravili: minister dr. Krajač, urednik »Planinskega Vestnika«, direktor dr. Josip Tomišek, Društvo planinarov za Bosno in Hercegovino, Društvo planinarov Sarajevo, predsednik Srb. P. D. Nedeljković in Hrv. plan. društvo »Krupa«.

Nato je tajnik ugotovil stanje članstva v Savezu včlanjenih društev. Hrvatsko planinsko društvo 6620, Planinsko društvo Fruška Gora 1030, Društvo planinarov za Bosno in Hercegovino 905 in Srbsko planinsko društvo 550 društvenikov. Savez ima torej skupno 17.286 članov. V smislu Saveznih pravil ima zato HPD na skupščini 81, SPD 66, Fruška Gora 10, Bosna in Hercegovina 10 in Srb. P. D. 5 glasov.

Nato so bila prečitana poročila o delovanju v Savezu včlanjenih društev v preteklem poslovnem letu. Iz poročila SPD posnemamo, da je bil v preteklem letu dograjen dom na Krivacu, ki je stal okroglo 800.000 Din. Društvo je popravilo več potoj, izvršilo mnogo novih markacij itd. Denarni promet SPD je znašal okrog 15 milijonov dinarjev. Število članov je padlo za 1000, ker je železniško ministristvo odločilo planincem vozne olajšave po železnicah. Hrvatsko planinsko društvo je znatno razširilo svoj dom na Sljemenu in pričelo z gradbo prepotrebne planinske koče na Velebitu. Srb. plan. društvo je z državno podporo zgradilo kočo na Avali nad Beogradom, ki jo v kratkem otvori. Društvo se je mnogo trudilo, da popularizira planinstvo. Izmed ministrstev je planinstvu naklonjeno edino ministristvo za trgovino in industrijo, ki je naklonilo Srb. Plan. dr. 50.000 Din podpore. Tudi plan. društvo Fruška Gora je prav intenzivno delovalo. Gradil dve planinski koči, ki bo sta v kratkem izročeni prometu. Smisel za turistiko je v Bački in Banatu dokaj razvito, ne najde pa dovolj razumevanja, še manj pa podpore pri oblastvih, zlasti pa ne pri železniški upravi. Društvo planinarov za Bosno in Hercegovino se je znatno olajšilo, ker se je združilo z nekaterimi manjšimi domačimi planinskimi društvi. Gradil sedaj tri nove planinske koče. Za te je dobilo brezplačno na razpolago od drž. šumske uprave ves za gradbo potreben les. Poleg tega je društvu dovolilo 150.000 dinarjev podpore ministristvo za šume in rudnike, 24.000 Din pa ministristvo za trgovino in industrijo.

Sledila je razprava o spremembi Saveznih pravil. Soglasno je bilo sklenjeno, da se paragraf 1. spremeni in toliko, da velja za ustanovitelja tudi Društvo planinarov v Bosni in Hercegovini in da prihajata za sedež Saveznega predsedništva v poštev tudi Sarajevo in Novi Sad. Soglasno je bil sprejet tudi predlog PD Fruška Gora, naj se Savezna glavna skupščina vrši vsako leto meseca avgusta in ne, kakor doslej, meseca septembra. Svoj pristop v Savez je prijavil Turistovski klub »Skala« v Ljubljani. O tej točki dnevnega reda se je razvila daljša živahna razprava. Dr. Tomišek je v imenu SPD izjavil, da je v Saveznem interesu, da se klub »Skala« sprejme v organizacijo. Drugi delegati so zastopali nasprotno stališče. Končno je bil sprejem T. K. »Skale« odklonjen, ker temu nasprotuje paragraf 6 pravil, ki zahteva, da mora imeti vsako društvo, ki hoče vstopiti v Savez, najmanj 500 članov.

Med raznimi predlogi in navseti je bil najvažnejši predlog Društva planinarov v Bosni in Hercegovini glede vozni olajšav za člane Saveza na železnicah. Predlagalo je, naj ministristvo prizna posamični žel. direkcijsko pravico, da dajejo turistom za izlete 50 odstotkov popusta na železnicah. Predsednik g. Josip Pasarič je izjavil, da je minister sicer pripravljen, da se podpisal uredbno glede vozni olajšav za planinska društva, izdan pa bi moral biti istočasno še poseben pravilnik, ki bi to olajšavo uveljavil za stalno. Skupščina je sklenila, da ostane Savez glede vozni olajšav pri svoji prvotni stilizaciji in da ukrene vse potrebno, da se ta pereča stvar čim prej ugodno reši.

Pri volitvah je bil za predsednika Saveza izvoljen predsednik SPD dr. Fran Tomišek, za tajnika pa g. Makso Hrovatin. V smislu pravil preide s tem sedež Saveza za prihodnjo poslovno leto v Ljubljano. Za namestnika predsednika je bil izvoljen g. Rudolf Rozman, za namestnika tajnika pa Ovidon Čadež (za SPD), za Srb. PD Stanoje Nedeljković in Boško Marković, namestnika Andrija Ristič in Milan Ristič, za HPD dr. Jos. Poljak in dr. M. Prebeg, namestnika Minko Bothe in Vlado Stahuljak, za Fruško Goro dr. Pavlas in Vaso Stajlić, namestnika gg. Gaja Gračanin in Pera Dedjanski, za Društvo planinarov v Bosni i Hercegovini gg. Gjuro Telar in Josip Grgić, za namestnika pa gg. Jure Pilipović in Josip Troyer.

Po volitvah je interpeliral dr. Prebeg o planinskih dnevih, ki jih prirejajo društva izven Saveza. Predsednik g. Pasarič je pojasnil, da Savez na takšne prireditve nima nobene ingerence. Po živahni debati je bil sprejet predlog, naj pri planinskih dnevih, ki jih prirejajo izven Saveza stojiče organizacije, v Sarajevu včlanjena društva ne sodelujejo.

Letošnji kongres Asociacije slovanskih planinskih društev se bo vršil v dneh 25.—27. t. m. Savez pošlje na kongres tri svoje delegate.

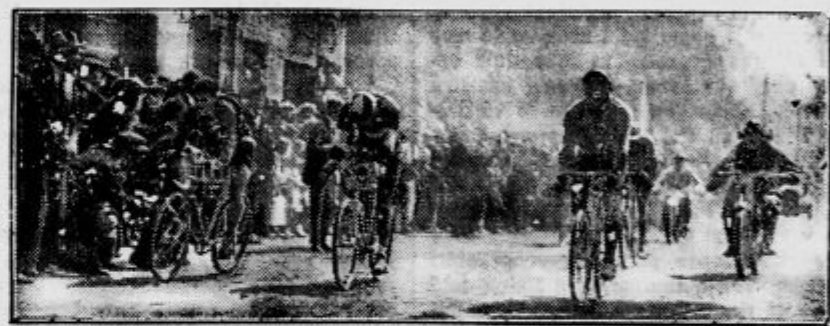
S tem je bil izčrpan dnevni red in predsednik g. Josip Pasarič zaključil skupščino z apalom, naj vsa društva in vsak posameznik delujejo z vso poštrevnostjo in ljubeznijo v prosep našega planinstva.

Na planinskem dnevnu sta bili poleg ostr. odbora SPD zastopani samo litjska in jeniška podružnica po svojih predsednikih gg. Tomažinu in Koritniku, niso pa bile zastopane Savinjska, Mariborska, Kranjskogorska, Kranjska, Kamniška, Radovljiska in Novomeška. Udeležba s strani hrvatskih

Danes! Smeh in zabava! Krohot in vrisanje! Kralj smeha! Prvič v Ljubljani!
„On se boji žensk“
Najslabše burka do danes v 6 velikih dejanjih smeha od katerega se tudi zidovi tresejo. Čemu, da Vam mnogo pripovedujemo o njemu, saj ga vsi poznate in radi imate. Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.
Jutri 8. septembra slavnostne predstave ob 11., 3., 5., 6., 8. in 9. uri.
Kino „Ljubljanski Dvor“. Najmodernejšo kino-gledališče v Ljubljani.
Novi brezkonkurenčni orkester.

planinarjev je bila impozantna. Se pozno v noči so prihajali avtobusi natrpano polni hrvatskih planincev. Vseh je bilo nad 100. Privredli so s seboj tudi vsaj tamburaški zbor, ki je zvečer skrbel za animirano zabavo. Ob 20. je imel g. dr. Josip Poljak instruktivno predavanje o Velebitu, katero je

pojasnjeval s krasnimi skloptičnimi slikami. Skupina hrv. planincev je v nedeljo jutraj odšla na Triglav, in sicer pod vodstvom še vedno mladeniško čilega, dasi že 66-letnega bivšega Saveznega predsednika Jos. Pasariča.

Zanimiva slika pred ciljem nedeljske kolesarske dirke za državno prvenstvo.

Slovesna otvoritev mariborske trgovske akademije

Maribor, 6. septembra

Danes je bila v telovadnici Trgovske šole v Mariboru slovesno otvorjena novoustanovljena Trgovska akademija. Svečanosti so se udeležili veliki župan dr. Pirkmajer, župan mesta Maribora dr. Leskovar, podžupan dr. Lipold, predsednik Trgovskega gremija v Mariboru g. Vilko Weiksl, predsednik sodišča dr. Žihner, narodni poslanec dr. Pivko, srezi poglavar Poljanec, zastopniki vojaških oblast, zastopnik direktorja Narodne banke, predsednik Zveze obrtnih združenj g. Franjo Bureš, predsednik Jugoslovanske Matice in ravnatelj Mariborske tiskarne g. Detela, pravoslavni prota Trbojevič, zastopniki tiska, celokupni profesorski zbor ter vsi dijaki in dijakinje ter še drugi povabljeni in zastopniki raznih korporacij.

V imenu odsotnega ravnatelja zavoda, ki radi bolelosti ni mogel priti k otvoritvi, je avtorice pozdravil učitelj g. Škof, naglašajoč veliki pomen ustanovitve tega važnega zavoda za Maribor, kar najbolj dokazuje dejstvo, da se je takoj vpisalo v vsak letnik po 80 dijakov oziroma dijakinj. Veliki župan dr. Pirkmajer je povdarjal, da takrat, ko so se 24. leta sestal razni oficijelni predstavniki Maribora v svrhu, da se povzdigne mariborska trgovska šola v višjo stopnjo, pač nikdo ni mislil, da bo imel Maribor Trgovsko akademijo že leta 1926. Zahvaliti pa se je za to v prvi vrsti kralju, ki je ukaz o ustanovitvi Akademije podpisal, ter ministru trgovine in industrije, ki je stavil ta predlog. Nato je z željo, da bi akademija lepo provitala in napredovala, otvoril ta velepomembni zavod. Govoril so še: župan dr. Leskovar imenom občine, g. Weikl v imenu Trgovskega gremija, Fr. Bureš v imenu mariborskega obrtništva in dr. Pipuš, ki so vsi povdarjali veliki pomen Trgovske akademije ne samo za mesto Maribor, temveč za vso mariborsko oblast.

Gospod učitelj Škof je prosil g. velikega župana, da odpošlje kralju ter ministru zahvalni brzojavki, pozval povodom rojstnega dne prestolonaslednika navzoče, naj zakličejo kraljevi rodbini trikratni Živio! Solški pevski zbor Trgovske šole je zapel državno himno, naka je bila lepa in pomembna slavnost končana.

Malademu zavodu kličemo tudi mi: Vivat, crescat, floreat!

Dve žrtvi lokomotiv

Med postajama Verd • Logatec se je večeraj zjutraj pripetila težka železniška nesreča. Z osebnim vlakom, ki odhaja zjutraj ob 6.13 iz Ljubljane proti Postojni, se je kurjač Mihael Klemenčič iz Ljubljane sklonil nekoliko od postaje Verd preveč preko ograje stojišča. Ravno tisti hip je prišel pri ovinku močnejši sunek, ki je Klemenčiča vrgel s stroja na tla. Pri padcu je priletel nesrečnež tako nesrečno tik proge, da se je strahovito ranil na glavi. Obenem pa sta prišli obe nogi pod kolo lokomotive, ki mu jih je odrezala nad kolonom. Ze napol mrtvega Klemenčiča so odpeljali takoj z avtomobilom v ljubljansko bolnico, kjer je po par trenutkih izdihnil.

Težka nesreča se je pripetila dalje v nedeljo zvečer na isti progi v bližini postajališča pri Notranjih goricah. Zrtev nesreče je bil 23letni progovni delavec Jernej Kušar, doma z Brezovice. Kušar se je zvečer zamudil v družbi v Notranjih Goricah, ponoči pa je odšel poč poč proti Brezovici. Nad postajališčem v Notranjih Goricah pod gozdiščem ga je dohitel tovorni vlak. Puh stroja je Kušarja, ki je hodil na stezi med obema tiroma, vrgel takoj na tla. Padec je bil usoden. Pod kolesje je prišla njegova leva roka, ki mu jo je odtrgalo v zapetju. Kušar je dobil teže poškodbe tudi na glavi in po vsem telesu. Ponesrečenca je opazil na progi šele strojevodja večernega osebnega vlaka proti Postojni in slučaj takoj javil postaji v Notranjih Goricah. Po ponesrečenca so nato prišli železniški uslužbenici, našli so ga nezvestnega v mlaki krvi. Kušar je bil s prvim tovornim vlakom odpravljen v Ljubljano in v bolnico, kjer so ga spravili zopet k zavesti.

8. septembra
Edino dobra uganka 8. septembra je **Harold Lloyd „On se boji žensk“ v kinu „Ljubljanski dvor“**

Dve sreči v dveh nesrečah

Ljubljanski pogrebni konji kot kasači. — Mag. direktor in mag. nadsvetnik ponesrečila.

V Soboto po otvoritvi velesejma se je mag. direktor dr. M. Zarnik, kakor smo na kratko že poročali, peljal z vozom in konji mestnega pogrebnege zavoda na dve komisiji. Pri evangelijski cerkvi sta se začela konja plašiti ter sta naposled v najhujšem diru ušla. Ker je bila cesta polna vozov in se je direktor dr. Zarnik bal, da trči kočija ob kak voz ali zid ali se prevrne, je skočil z voza v smeri vožnje na cesto. Zaradi prehitrega sunka pa je padel na nos, ki mu je povzročil dvakrat počil do notranje dupline. Stražnik in drugi ljudje so spravili ponesrečenca v kavarno Evropa, kjer ga je mestni fizik dr. Rus obvezal in ga odvedel z rešilnim vozom domov. Dasi je dr. Zarnikku kri lila iz nosa ter si je obleko zamaj in strgal, je ostal pri svojem humoru ter je radovedneže, ki so čakali nanj, vprašal, ali nimajo morda fotografnega aparata.

Splašena konja sta s kočijo drvela do Selenburgove ulice in padla. Nato so ju pomirili. Direktor dr. Zarnik je poslal kočijo na magistrat z naročilom, da komisiji namesto njega opravi mag. nadsvetnik dr. Janko Rupnik Toda konja sta se po opravljeni komisiji na trgu Taboru ponovno splašila in z dr. Rupnikom drvela po Vidovdanskim cesti mimo Jos. Turkove hiše, zavila ob Pavrovi hiši proti Resljevi cesti ter pribežala do pogrebnege zavoda. Nadsvetnik dr. Rupnika je vrgel že pred Možinovo gostilno na Vidovdanskim cesti iz voza ter si je pobij in opraskal lica, glavo, roko in nos. Obležal je nezavesten. Ko se je zavedel, ga je Možina z vozom prepeljal na magistrat. Na fizikatu so ga obvezali. Bil je ves zmeden, vendar se je vrnil v pisarno in skušal uradovati.

Vzrok obeh nezgod je baje prekratko oje, tako da se je konja z zadnjimi nogami tolčeta ob vaze. Konja sta zato na nogah pobita in otekla. Voz je pokvarjen, oje namoljeno. Plašna konja, močna, črna Banačna, sta se že enkrat splašila in ušla s krsto in mrljem čez polje.

Kočijaž Francelj je pri obeh nezgodah pokazal izreden pogum; obakrat je vaje držal s tako silo, da zdaj rok ne more rabiti, ker mu je od napaora muskulatura otrpnila. Kočijaževa zasluga je, da se konja nista ubila.

Ko je padel g. dr. Rupnik iz kočije, je skočil kočijaž s kozla v voz sredi tira, da je mogel vaje z večjo močjo vleči nazaj. Hraber je bil tudi neki dečko, ki je na St.-peterski cesti že onkraj Resljeve ceste znal skočiti v dirajoči voz in je kočijaž z vso silo pomagal držati vaje, ravno ko so kočijažu odnehavale zadnje moči. Končno se je, ko so bili konji in voz zopet doma, kočijaž nezavesten zgrudil.

Ta kočijaž Francelj je izvrstni dečko; že od otroških let je vedno pri konjih. Če bi bil slučajno vozil drug kočijaž pogrebnege zavoda, bi se bil najbrže ubil; gotovo pa bi mestna občina izgubila dve lepa konja in kočijo. Oba uradnika, dasi zavezana in odra, že zopet uradujeta. Polnokrvna in preveč izpočita banaška vranca pa se za pogrebne svrhe pač ne smeta več uporabljati: sicer doživimo prizor, da se bodo mrlji kotliliti po ljubljanskih cestah.

Zgovornost F. MERSOL nasl.

se nahaja sedaj: Wolfova ulica 5.

Priporoča veliko zalogo rokavic, nogavic za dame, gospode in otroke. Čipke, veznine, naramnice, svilene trakove, ženska ročna dela, volna, svilna, bombaž. Predtiskarija. Ustanova 1877.

Pokrajinska razstava „Ljubljana v jeseni“

Nedelja in ponedeljek na razstavišču

Oba dneva je bilo nad 15.000 posetnikov. — V nedeljo zaradi konjske razstave posetniki pretežno z dežele. — Mali Prater v akciji; veselje in strah ob toboganu.

Tuji, ki posejajo našo razstavo, so enodušnega mišljenja, da smo Slovenci lahko s polno opravičeno ponosno na to svojo prireditev, zlasti na kmetijski in vrtnarski del. Čule so se celo izjave, da bi Zagreb ali Beograd ne zmogla kaj sličnega. No, pa si Slovenci res lahko kaj domišljujemo, če pomislimo, da nas je v svobodni Jugoslaviji komaj 1 milijon in da naša pokrajina nima niti posebno rodovitne zemlje, ki bi v polni meri opravičevala pristežanje naše pokrajine med izrazite agrarne zemlje. Nedeljska konjska razstava je še posebno pokazala, da imamo mi izvrsten konjski material, ki takega ni zlahka dobiti v kakšni drugi pokrajini Jugoslavije.

V nedeljo so bile baš zaradi razstave konj okrog gotovo tri četrtine vseh obiskovalcev z dežele. Število vseh nedeljskih posetnikov se ceni nad 10.000. Vrvjenje po razstavišču je bilo ves dan živahno, posebno popoldne in potem proti večeru. V ponedeljek je bil poset znatno manjši in je znašal do največ 5000 ljudi. Kmetije in sploh podeželje so se zanimali največ za kmetijsko in vrtnarsko razstavo. Tudi nekaj tujcev je prišlo pogledat našo slovensko razstavo. Celo goste iz Skoplja smo imeli, deloma pravoslavne, deloma mohamedance. V nedeljo je med drugimi oddelki osebam posetil razstavo nemški konzul v Zagrebu g. Ferdinand Seiler, ki se je zlasti dolgo časa zadržal v umetniški razstavi in se zelo interesiral za posamezne umetnine.

S strani meščanskih slojev se je opazilo posebno veliko zanimanje za umetnostno razstavo, ki je po številu zastopanih umetnikov in po različnosti umetniških smeri gotovo ena največjih, ki se je priredila v zadnjem času v Jugoslaviji. Kakor doznajemo, so umetniki prodali že lepo število razstavljenih del.

Da predemo zopet v bolj prozaične stvari, moramo povedati, da uspeva tudi trgovina na drobno v industrijskem, trgovinskem in obrtnem delu razstave. Največ se prodaja kožuhovine. Velikih kupčij pa je za enkrat prav malo. Za radijske aparate in potrebščine enako vlada precejšen interes; je žal da se zaradi različnih motenj aparat ne da vedno dobro preizkusiti. Na konjski razstavi se je prodalo tudi lepo število konj. Vsi ameriški kosači, ki so bili na prodaj, so bili prodani. Med drugimi so nakupovali konje oficirji, delom zase, deloma za vojaštvo.

Kaj pa vselejmski mali Prater? No, tudi na tega ne smemo pozabiti, saj je bil proti večeru center vsega zanimanja in dober volje. Vrtljaki, gugalnice, streljšice, hipodrom in tobogan so bili oblegani od gledalcev, pa tudi aktivnih udeleževalcev je bilo precej. Šum so povečavali številni orkestri, ki so igrali stare in nove bolj »ta luštne«, kakor »ich liebe die Anna«, »Mel Poda is a kloana«... potem »Großca Marka« in celo modernije za najnovejšje ples. Najprej je užgal mladino električni vrtljak s konjički in kočijami, zvečer pa so tudi odrasli dobili pogum in so se ljubljanska dekleta spravljala ne samo v kočije, temveč tudi na konjičke... Vrtljaka s stolci na dolgih žičnatih vrhov so se ljudje spočetka malo ženirali, kajti ta špektakel gre visoko v zrak in predstavlja nekako večjo za vožnjo z aeroplanom, pa so boječniki končno tudi ta strah preboleli, ko so videli pogumnejše prvotorce. Močno je bil od radovednežev oblegan tobogan, ki je za Ljubljano naravnost čudovita stvar. Res neumnost je to, da ti izpodnaša stopnice, ki stopijo na vrh ali da nenadoma potegne kvišku, potem pa drčiš navzdol. Številni gledalci se nikakor niso mogli opogumiti, da bi zamenjali solidna mirna tla s komedijo, ki je deloma oponašala potres. Lovci, odnosno tisti, ki bili radi lovci, so se vezbali na streljšice, jahalci, odnosno tisti ki bi radi bili jahalci, pa so se vezbali za 4 dinarje v hipodromu.

Bog se usmilil, če so ljudje radi veselili. Take stvari imajo vendar tudi pri raznih svetovnih vselejmskih, ki zaradi tega ne izgubijo niti majhen del svoje resnosti. Po resnosti malo zabave je baš tako potrebno kakor sonce po dežju. Živahan je bil včeraj tudi običajni veselilni prostor, kjer je menda 6 godb in dobra, toda nekoliko draga kapljica. K živahnosti in dobri volji je gotovo v veliki meri pripomoglo lepo vreme, ki je lepše, kakor je bilo sredi poletja. Upajmo, da bo tako ostalo do konca razstave, ki bi jo moral posetiti vsak Slovenec.

Vinska razstava

V kmetijskem paviljonu je prirejena tudi razstava vin. Že zunaj lepa slika s celo baterijo lično opremljenih steklenic, napravila na vsakega obiskovalca dober vtis. Ko pa prične poskušati različna vina, eno boljše kakor drugo, se prične živahno debatiranje, ki privede do najboljšega razporeditja. Navaden pivovarski res ne ve, kakemu vinu bi dal prednost, kajti zastopana so vina od dolenjskega cvička do najfinjših belih vrst, kakor traminec, silvanec, burgundec, mozler (špion), rizek, muskatel, murski biser, hercegovački L. dr. iz najznamenitejših vinskih goric ljubljanske in mariborske oblasti. Izredno fini in močni so traminci, rulančki ter nekateri rizekci.

Razstavljalci (državni vinarski šol v Mariboru in na Ormu, Prava južnoslovenska vinarska zadruga v Celju, Stalerska hranilnica Podlehnik, Clotar Bouvier v Gornji Radgoni, graščina Uim - Klevež, graščina Brežice, Vinko Bon v Krškem, A. Sušnik v

Novem mestu, J. & Pfrimen v Mariboru in drugi) so lahko ponosni na svoje blago, osobito oni, ki razpolagajo s starimi vini. Vina se točijo v kozarcih po 3, 4 in 5 dinarjev kozarec, pa tudi v celih steklenicah. Trdka Clotar Bouvier iz Gornje Radgone je razstavila poleg večje kolekcije svojih najboljših pridelkov še šampanjec, ki se istotako toči po kozarcih. Menimo, da ne bo zapustil noben obiskovalec sejma, ne da bi se pomudil tudi v tem razstavnem oddelku.

Konjska razstava

Izredno lepi konji iz vse Slovenije.

V okviru pokrajinske razstave se je v nedeljo 5. t. m. tretjič vršila v Ljubljani razstava plemenskih konj iz vse Slovenije. Nedeljska razstava je v vseh pogledih nadkriljevala dosedanja dve tako po številu razstavljenih živali, katerih je bilo blizu 130, kakor po kakovosti blaga. Konjereji širom Slovenije so lahko v polni meri ponosni na svoj prvovrstni konjski material. Posebno mnogo priznanja in občudovanja so želi ljubomski, pa tudi ormoški in šentjernejski konji. Tudi kranjski okraj se je odlikoval.

Komisijo so tvorili gg. Fr. Zupančič, podpolkovnik Milan Zajc, Ivan Ažman, Franc Mol, J. Zemljčič in Stanko Gostič, ki ima velike zasluge za to prireditev. Kot najlepši v I. skupini (kobile z žrebci), a) toplokrvne, so dobili I. nagrado podporočnik Joakim Žitnik II. nagrado graščina Fužine pri Ljubljani; razen tega so bili obdarovani z diplomami in nagradami še 4 toplokrvne kobile. V isti skupini, b) mrzlokrvne, se je priznalo I. darilo g. Alojziju Janžekoviču iz Sterjanec, II. darilo g. Antonu Hafnerju iz Zabnice. Razen tega se je priznalo v tej skupini še 12 daril in 2 prigona raznim konjerejem.

V II. skupini (plemenske kobile brez žrebca) sta dobili I. darilo ameriška dirkačica gospoda Marka Makovca iz Lukavcev, drugo darilo angleška polkrvna kapetana g. Radomira Stojanoviča iz Ljubljane. Razen tega se je prejelo še 11 konjerejev nagrade.

V III. skupini (4letne žrebce) sta dobili ministerjalno diplomu in I. nagrado žrebica g. Jožeta Strojina iz Ostroga, II. darilo žrebica ge. Marije Lenarčičeve iz Bresta; razen tega se je priznalo v tej skupini še 7 nagrad.

V IV. skupini (3letne žrebce) I. nagrado in ministerjalno diplomu Marko Makovec, II. nagrado in diplomu Fran Brumen iz Gornjih Krapj; poleg tega se je priznalo še 18 nagrad.

V V. skupini (2letne žrebce) so dobili I. darilo g. Fran Torič iz Franičkovcev, II. darilo g. Franc Škerget iz Središča in 11 nagrad, med temi 2 z diplomami.

V VI. skupini (1letne žrebce) I. z diplomu g. Fran Petek iz Samošnov, II. g. Fran Gorelec iz Vokla na Gorenjskem. Poleg tega se je podelilo še 6 nagrad ostalim konjerejem.

V VII. skupini (žrebčki) I. darilo in diplomu kapetan g. Radomir Stojanovič iz Ljubljane, II. in diplomu poročnik g. Kornel Konjović iz Maribora. V tej skupini se je razdelilo še 7 nagrad.

V VIII. skupini (gospodarski konji) I. darilo in diplomu pukovnik Milisav Antonjevič iz Ljubljane, II. darilo Michael Dimnik iz Jarš. III. darilo in diplomu podporočnik Božidar Okorn iz Ljubljane in IV. Fran Sitar iz Otočca.

Splošno pozornost so vzbujali žrebci državne žrebčarne na Selu in državni žrebci v zasebni oskrbi. Nagrade v denarju se je razdelilo skupno 12.010 Din.

Uspeh te razstave naj bo bodrilo našim konjerejem, obenem pa priznanje prirediteljem razstave.

Pregled mlekarske razstave

Povoljna ocena naših mlekarških proizvodov.

Lično prirejena mlekarska razstava napravila dober vtis, a vsebuje tudi dober tek. Udeležuje se te razstave 21 sirarn s sirom ementalnega tipa, 3 sirarne s trapistovskim sirom in 12 maslarn.

Minul petek je presojevalna komisija, obstoječa iz ge. Pibernikov, gg. Sarabona, Jelačina st. in Verbiča kot trgovskih tveč v Ljubljani ter državnega mlekarškega inštruktorja g. Peveca precenila merkantilno kakovost razstavljenih izdelkov ter dodelila odlikovanja. V skupini ementalnih sirov je pripadla srebrna kolajna kmetijski gospodarski zadrugi v Bohinjski Bistrici za hleb 14 mesecev starega sira; pri letos izdelanem blagu pa so dosegle bronasto kolajno mlekarški zadrugi v Ratečah in na Vrhniki ter Združene mlekarne dd. v Ljubljani, priznanja pa (diplome) Kmetijska gospodarska zadruga v Bohinjski Bistrici, mlekarške zadruge v Ribnem pri Bledu, v Bohinjski Češnjici, v Bohinjskem Polju, v Bohinjski Stari Fužini, v Hrašah pri Lescah, v Bohinjskih Bitnjah in v Horjulu. Za vsor je služil kos originalnega ementalnega sira, ki ga je prinesel v to svrhu s seboj g. Verbič. V skupini trapistovskih sirov se ni priznalo nobenega odlikovanja; razstavljeni vzorci se kakovostno niso mogli primerjati z izvirnim sirom iz samostana trapistov v Mariji Zvezdi pri Banjaški, ki ga je prinesel en hlebček za vzorec istotako g. Verbič. Okus je sicer ugaljal, toda nezadovoljiva sta bila luknjicanje (očesnatost) in mehkoča testa. Pri presnem maslu so se priznale: srebrna kolajna mlekarši P. Seffmann o Radohovi vasi in Mlekarski zadrugi na Rovih; bronasta kolajna mlekarši graščine Novi Klošter v Savinjski dolini, mlekarši P. Pončiča v Tešanovcih, mlekarški zadrugi na Vrhniki, v Radomli, v

St. Lovrencu na Dolenjskem ter Združenim mlekaršam d. d., priznanja pa Kmetijski gospodarski zadrugi v Bohinjski Bistrici za bohinsko maslo, Mlekarski zadrugi v Kostanjevici za mlekarško maslo in Mlekarski zadrugi na Vrhniki za siratino maslo. Pri presojanju sirar sta se navtala po dva hleba, izjemoma tudi trije hlebi ter se je dobila na ta način primerno zanesljiva podlaga za ocenitev; dosežene točke v številnih znašajo zato povprečnost od 10, odnosno 15 samostojnih okusov, od teh 8, odnosno 12 od naših starih trgovskih praktikov — torej za sirarje, odnosno mlekarške tehnike vsega uvaževanja vredna ocena. Od vseh 25 točk za ementalni sir je bilo potrebno doseči najmanj 24 točk za zlato kolajno, najmanj 20 točk za srebrno kolajno, najmanj 18 točk za bronasto kolajno in najmanj 14 točk za priznanja, pri maslu pa od vseh 20 točk najmanj 19 za zlato, 16 za srebrno, 12 točk za bronasto kolajno ter 10 točk za priznanje.

V strojnem delu mlekarške razstave so postavile Zdržene mlekarne d. d. v Ljubljani kompletno montirano parno mlekararno z vsemi pritlikalnimi, ki jih zahteva modern mlakarski obrat; zastopnik d. d. Alfa Separator, trdka A. Penič v Zagrebu, pa zbirko za majhne ročne mlekarne potrebne stroje in potrebščine. Skupna slika tega nudi zelo okusno lice in je zanimiva prav posebno za one, ki še nikdar niso videli od znotraj ali proučili večjih obratov moderne mlekarške industrije.

Da je mlekarška razstava zunanje tako lično uspeša, gre zasluga razen vselejmski upravi pred vsem Združenim mlekaršam d. d. v Ljubljani, odnosno njihovu ravnatelju g. Obersnelu. Interestom vseh krogov se priporoča poset te razstave, kjer se dobi sladko mleko, zdravilno kisl mle-

Iz življenja in sveta

Stota obletnica rojstva ustanovitelja Ullsteina

Pri nas dobro znana založba Ullstein je obhajala v ponedeljek 6. t. m. stoletnico rojstva svojega ustanovitelja, ki se je rodil 6. septembra 1826. v Fürthu na Bavarskem. Leopold Ullstein je prišel na svet kot sin veleindustrijalca s papirjem. Oče ga je izsolal, toda sin ni hotel vstopiti v njegovo podjetje, temveč je ustanovil lastno trdvo v Berlinu, kjer je pritegnil v svojo sfero mnogo tujega kapitala. S tem je položil temeljni kamen pozneje ustanovljenemu društvu nemških založnikov.

Leopold Ullstein je bil zelo nadarjen in podjeten mož, ki se je posvečal tudi dnevnim, političnim in literarnim vprašanjem. Bil je celo vrsto let eden izmed najuglednejših občinskih svetnikov v Berlinu, s 50. letom pa se je posvetil celo literarnemu delu. Leta 1877. je ustanovil veliko časnikarsko podjetje in knjigarno. V kratkem se je tako razmahnil, da je postala njegova trdka ena prvih v Nemčiji. Umrl je Ullstein dne 24. septembra 1899. Zapustil je pet sinov, Hansa, Louisa, Franca, Rudolfa in Hermana, ki še danes vodijo veliko in dobro idočo podjetje.

Anatemizirana hebrejščina

Iz Rusije poročajo o jako čudnem slučaju, ki se je pripetil v Moskvi s hebrejskim jezikom. Ruski prosvetni komisar Lunačarski je namreč proglasil jezik Židov za mrtev jezik in je izvajal iz tega principa vse konsekvence. Proglasil je, pod vplivom judovske občine v Rusiji, ki govori samo judovski idijom: hebrejščino za »buržoazen jezik«, za katerega ni mesta v mejah ruske federativne republike. In to neglede na vsebino brošur in knjig. Marksov »Kapital« je prav tako zabranjen, kakor izlivi šovinista Zabolinskega. Z ozirom na stališče, ki ga je zavzela sovjetska vlada napram hebrejskemu jeziku, se je sedaj sestala zveza hebrejskih pisateljev v Palestini ter je sklenila protestirati zoper naziranje, da je hebrejščina buržoazen jezik. Protest bo podpisala tudi palestinska univerza, ki hoče z vsemi silami nastopiti zoper tako poniževanje svojega jezika.

Stezniki za gospode

Čimbolj se ženske oproščajo tesnih spon steznika, ker so jim ljubše, pa tudi zdravjeje naravne oblike, tembolj se množijo navada uporabe steznikov v moškem svetu. Pariški fabrikanti tega predmeta so nedavno pvav mijo potožili čitajočemu občinstvu, da so jih odjemalke ženskega spola skoro popolnoma zapustile. Stezniki je pri ženskah nadomestil prav lahek oprsnik, ki ne dela nobenih neprijetih je je poleg komoditete še eleganten povrh.

V pariških izložbenih oknih v ulicah Rue de la Paix, Rue de Rivoli in drugod vidiš danes vedno več moških steznikov. Vse te različne vrste, ki so seveda patentirane, so namenjene moškemu spolu, ki jih uporablja posebno rad v zrelih letih, ko se nabira tolsča na trebuhu. Pariške prodajalke bi vedele povedati marsikakšno zanimivo in pikantno anekdotico, kako gospodi kupujejo steznike. Sramežljivo vstopi debluštati možičelj v trgovino, povpraša najprej po moškem prodajalcu, kadar pa zve, da ga ni, poškrati in razodene z milhim, usmiljenim vrednim glasom gospodični prodajalki da mu je zdravnik predpisal steznik radi take in take bolezni. Seveda mu diskretno prodajalka takoj ponudi potrebno oporo, katero od-

Danes popolnoma novi veliki senzacionalni sporedi

Florentinski goslač

Krasna vsebina — Prekрасni naravni posnetki — Sijajni igralci — V glavnih vlogah:

Conrad Veidt, Elizabeta Bergner, Walter Rilla

Opozarjamo Vas na naše prekrasne reklamne fotografije.

Izven programa: Nova, v Ljubljani še ne predvaja burka

Strah pred srečo

v glavni vlogi najboljši komik sveta, neodoljivi HAROLD LLOYD.

Vsled ogromne dolžine filma se vrše dveurne predstave ob:

3., 5., 7. in 10.

Predprodaja vstopnic od 2. ure naprej — Pomnoženi provizi in umetniški orkester svira pri vseh predstavah. — Slovesna otvoritev nove sezije z LYA MARA veči imom „Na plavem Dunavu“ se preloži vsled tehničnih ovir za nekaj dni!

Elitni Kino Matica — najudobnejši kino v Ljubljani. — Telefon 124.

ko, najrazličnejši siri s sladko pikantnim okusom in siri iz kravjega ter ovčjega mleka z ostrim okusom za one, ki si želijo ustvariti v želodcu trdno podlago za pokašanje vinskih kapljic.

r— Darila, ki se bodo razdelila pri mednarodni razstavi psov, so razstavljena v izložbenem oknu firme Elite v Prešernovi ulici.

r— Radijski koncert. Ljubljanski Radioklub prireja s pomočjo poskusne oddajne postaje pošne direktila za časa razstave dnevno od 3. do 4. ure popoldne koncerte. Izra znani jazzband kvintet g. Negodeta. Kvintet tvorijo poleg g. Negodeta gg. Kit, Diet, Rozman in Leskander. Radioklub prosi amatere, posebno zunanje, da mu poročajo, kako slišijo.

so ga ljudje vprašali, čemu to, je pojasnil, da dela pokoro za ženske dekolteje. Ker grešijo po njegovem moški največ z očmi bi bilo potrebno, da si vsak grešnik omisli raševino in naočnike po njegovem vzorcu. Policija je morala moža končno aretirati ter ga odvesti na stražnico.

Listi so o tem dogodku zelo obsirno poročali in nekateri trde, da je tega moža poslal na ulico sam linški škof, ki je, kakor znano, fanatičen nasprotnik ženske mode, katero pobija javno in zasebno.

Oprostite, milostiva...

Na stettinskem kolodvoru v Berlinu se je odigral pred kratkim izredno zanimiv prizor. Nekí železniški tat se je splazil v direktni brzici voz, ki vozi med Berlinom in Stettinom. Pregledal je v hitrici kupeje in potnike ter res ujel priliko, da je odnesel potno torbo iz nekakega oddelka, kjer se je vozila neka dama, ki pa je bila takrat odsotna. Že je menil, da je vse v redu in se je vesel odpravil iz vagona. Smola pa ga je srečala, čim je stopil na tla. Imel je namreč nesrečo, da je takoj ob izhodu trčil na okrađeno damo, ki je trenutoma spoznala svojo torbico ter jo zahtevala nazaj. Tat si je skušal v zadregi pomagati z opravičilom ter se izmazati poceni. »Oprostite milostiva,« je dejal »Vi se motite. Ta torbica je moja.« Dama pa je imela vedno prisotnosti duha kakor tat in je prišla tatu za vrat ter poklicala policajca. Ko je tat videl, da se je vrezal, se je iztrgal iz neljubeznivega objema, pustil je torbico dami v rokah, sam pa jo je hotel pobrisati skozi izhod. Bilo pa je že prepozno. Oporzorjeni sopotniki so moža ujeli in ga izročili kriminalni policiji. Ta je ptička lepo vklepila in ga odpeljala v kletko, ki je namenjena takim umetnikom, ki se okoriščajo s tujimi predmeti. Železniški tat je šele trideset let star. Ime mu je Albert Plüsch ter ne more razumeti, kako ga je mogla srečati taka smola.

Clemenceaujev sin — vojni dobavitelj centralnih držav

Iz Pariza poročajo: Pred dnevi se je vršila v ulici Drouot zanimiva dražba zapuščine Pavla Dutastasa. Dražba je vzbudila v Parizu veliko pozornost, saj je splošno znano, da je bil Dutastasa nezakoniti sin bivšega tigra Georgesa Clemenceaua. Maji Dutastasa je bila žena lastnika in glavnega urednika malega provincijalnega lista »Petit Var«, a se je dala kmalu potem, ko se je seznanila s Clemenceauem, ločiti od svojega moža, Clemenceau pa je napravil gospodu političnemu direktorju to uslugo, da je njegovemu listu pripomogel do politične slave.

Oficijslno je bil Paul Dutastasa samo Clemenceaujev pastorek. Vendar je vsak vedel, kakšna je stvar v resnici Dutastasa se je posvetil žurnalistiki in je bil pod Clemenceaujevo vlado imenovan za državnega tajnika. Politično karijero je napravil zelo kmalu, ker mu je pač nomagal oče, ki ga je potiskal naprej. Ko je izbruhnila vojna, je poslal francoska vlada Dutastasa v Peru, kjer je bil dodeljen ondodnemu francoskemu poslanstvu. Na tem mestu je postal predsednik podjetja za kondenziranje mleka »Bernamiki«. Podjetje se je pred vojno jedva držalo nad gladino, tekem vojne pa se je njegova glavnica tako povečala, da so vsi delničarji vlekli masne dividende.

Cveteti pa je začelo podjetje šele, ko je vstopil vanj Clemenceaujev nezakoniti sin. Sklenil je več dobaviteljskih pogodb tudi s centralnimi državami in glasom bilance podjetja so bile dobave za Avstrijo in Nemčijo od 1. 1914. do 1918. naravnost ogromne.

Po vojni se je vrnil Dutastasa kot imovit človek nazaj v Francijo. In Clemenceau mu je preskrbel mesto prvega tajnika na mirovni konferenci. Nedavno ga je pokosila smrt, in ker ni imel potomcev, je šla vsa zapuščina na dražbo. Kdo prejme izkupiček, ki je precej velik, ni znano.

X Nov člen v ruskem kazenskem zakoniku. Iz Moskve poročajo, da je sovjetska vlada po vzorcu danskega kazenskega zakonika izpopolnila svoj kazenski zakonik s posebnim členom, ki določa kazni za osebe, katere bi povzročile spolno okuženje zdravega človeka. Za take prestopke, ki jih smatrajo sovjeti za zločine, je določena kazen v ječi ali pa prisilno delo do šestih mesecev.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Le hitite

da boste videli na vselejmski krasna oblačila za jesen in zimo, za gospode in dame, katere je razstavila trdka Drago Schwab, Ljubljana.

Moška pokora za ženske grehe

Prebivalci Linca so doživeli te dni neverjetno genljiv in komičen prizor. Ob 10. dopoldne se je pojavil na mestnih ulicah 50 letni mož. Bil je ognjen v pisan plašč, na hrbtu pa je imel križ in pod njim madžarski napis: »Tu počiva sv. Štefan, bog mu dal večni mir in pokoj«.

Mož je prišel, spremljan od dokaj številne množice ljudi, do srede glavnega trga ter pokleknil kar na križišče, mimo katerega so drveli avtomobili in druga vozila. Ko je še začel naglas moliti, je postala pozornost nanj splošna. Redarji so mislili, da se je revežu zmešalo, a ko so pristopili, so se uverili, da je človek popolnoma normalen. Mož je nosil naočnike z dvema križema. Ko

Nove knjige in revije

„Il sogno di Carzano“

Spisi dr. Lj. Pivka o Carzanu, ki izhajajo v Mariboru, so se tako razširili med Slovenci, da bi bilo odveč, ako bi se na tem mestu podrobneje opisovala ta zanimiva epizoda v našem boju za svobodo. Pozornost pa je vzbudila vest, da je Pivkov najljubši sodružnik pri tem načrtu, takratni major, poznejši polkovnik italijanske armade Finzi izdal knjigo svojih spominov. Ta knjiga je izšla pred nekaj tedni pri Capellu v Bologni in ima naslov: „Il sogno di Carzano.“

Oseba Cezarja Pettorellija Finzija je čitateljem Pivkovih spisov dobro znana in je ni treba posebej predstaviti. Mnogi poznajo carzanskega načrta so izrazili dvom o popolni iskrenosti Finzija. S svojimi spomini je Finzi razpršil dvome in se predstavlja kot odkritosrčen prijatelj Pivka in tovarišev. Pivkov načrt je postal Finzijevo sen. Srečala sta se dva hrabra moža, ki s hotela vsak iz svojih razlogov koristiti domovini. V tistih razmerah in v tistem trenutku je bil namen obeh plemenit. Ne po neki abstraktni etiki, temveč po etiki samega življenja.

Finzi prikazuje dr. Pivka v jako simpatični luči in je tudi dobro zadel poglavite lastnosti Pivkove osebnosti. Zelo živahno je opisal prvi sestanek z dr. Pivkom.

Po uvodnih formalnostih se začne razgovorjati o motivih, ki so napotili dr. Pivka kot avstrijskega oficirja, da je ponudil svojo službo Italijanom. Dr. Pivko pripoveduje po Finziju med drugim:

— Danes razumem in čutim, da Slovani in Nemci nimamo nič skupnega in da materialne dobrine ne morejo odteti prave svobode, ki nas veže z brati iste krvi. Neki nov duh govori ne samo v meni, ampak tudi v mnogih Slovanih. Sedanje cesarstvo ne more in ne sme obstojati še naprej...

Dr. Pivko govori o mržnji, ki je zavladala med češkimi in srbskimi vojniki zoper avstrijsko nasilniško gospodarstvo. Odločil se je, da pomaga rušiti fronto teh nasilnežev. Ako pa se že podaja v nevarnost s svojo družino vred, ni dovolj, da samo dezerтира; treba je storiti večje zlo nevarnemu cesarstvu. Zato je zasnoval načrt o predoru fronte pri Carzanu. Finzi dobi takoj v začetku popolno zaupanje vanj. »Vsi dvomi so izginili; neki notranji glas mi je velel odkriti, da lahko zaupam temu človeku kakor katerikoli svojih oficirjev.« (Str. 23).

In sedaj: »Zakaj ne bi izbral srečne pri-

ložnosti? Finzi sprejme Pivkov načrt. V globoki nočni tišini med dvema sovražnima frontama si krepko stisneta roke avstrijski zornik in šef sovražne polkovne službe. Nadporočnik Pivko pogleda Finziju v oči in se nato ozre na nebo: »Če je Bog, mora vedeti, da danes ne postopam kot prost izdajalec, temveč kot človek, ki se hoče ves živovati za odrešenje domovine.«

Carzanska zarota je stopila korak naprej k uresničenju.

Na drugem sestanku sta se Finzi in dr. Pivko dotaknili političnega značaja te akcije.

Finzi je omenil majniško deklaracijo, krški pakt in londonsko pogodbo. — Krški pakt se premalo ozira na interese Italije — je dejal Finzi — a mi sigurno nismo stopili v vojno zato, da bi se vi ujedini.

— To je res, — je odvrnil Pivko, — toda tudi narodi imajo svoje pravice.

— Da, glede teh različnih naziranj se bo treba še sporazumeti. Toda za sedaj je bolje, če delujemo na vojaškem polju, kjer ni dvoma, da zasledujemo iste cilje: razdelitev cesarstva...

Na tem in samo na tem sporazumu je stonela Pivkova carzanska akcija. To je bilo njeno jedro. Šlo je za velik cilj, ki so zanj delovali vsi jugoslovanski emigranti in za katerega se je borila srbska vojska, zokaj brez razdelitve habsburške monarhije ni bilo osvobodjenja in ujedinjenja.

Preko tega sporazuma pa so že padle črne senice italijanskega imperijalizma in Finzi nič ne taj svojega navdušenja za londonski pakt. Tudi v tem prvem ozkem sodelovanju Slovenca in Italijana za osvoboditev Slovencev in njih ujedinjenje z ostalimi Jugoslavlani se že opažajo bacili razkroja. Težnje gredo v nasprotni smeri.

Ali carzanski sen jih je usmeril paralelno. Dokler se ni razblinil sen... che non divenne »Realtà« solo perché qualcuno non volle o non seppe osare (str. 11).

Na 144 straneh prvega dela »Il sogno di Carzano« razpleta Finzi na prikupljiv način akcijo za predor avstrijske fronte pri Carzanu. V njegovi živahni laški fantaziji dobi Pivkov načrt ogromne dimenzije in usodno važnost za potek svetovne vojne. V bistvu je res tako velkopokotna zasnova, da bi utegnili postati eden najslavnejših dogodkov svetovne vojne. Finzi objavlja beležke iz svojega dnevnika, v katerem je dan za danem beležil svoje sestanke z dr. Pivkom in njegovimi tovariši, ki so se jeli zbirati okoli svojega »atamana«. Toda pri tem se lečijo obrisi dveh osebnosti:

Dr. Pivko je realist, človek, ki se jasno zaveda, kaj hoče. Z logično doslednostjo izvršuje svoje načrte. Finzi dobiva natančne informacije o stanju avstrijske fronte in je do podrobnosti poučen, kako bi se dal uresničiti Pivkov carzanski načrt. Tako, kakor postopa dr. Pivko, more delati zgolj človek, ki je združil v sebi fantastičen idealizem s hladnim, preračunljivim realizmom. Ne pravi Finzi zamen, da je dr. Pivko zempire pantanalissimo.

Zato pa je Finzi manj točen in v svoji notranjosti romantik. Verjamejo mu, da je hotel koristiti Italiji, a hlepel je tudi po osebni slavi, po popularnosti. Spjel je carzanski načrt z napoleonom. Ni docela doumel globoko poštenost, s katero je dr. Pivko tvegaj življenje in obstoj svoje družine. Zato Finzi v omenjenem spisu ni očitral dovolj jasno protagomista svojega carzanskega sna. Idealizem zastopnika maselega, zatiranega naroda mu je ostal tuj.

Finzi opisuje podrobno vse peripetije carzanske akcije na italijanski strani. Vrlo napet je opis sestanka s Cardono in tolačenje Pivkovih načrtov v generalnem štabu. Ali na vodilnih mestih ni bilo niti zadosti zaupanja niti dovolj uvidenosti. In dogodki so prehiteli načrte in carzanski sen se je razblinil.

Nad Finzijevo knjigo ne obžalujemo samo tega, da se Pivkov načrt ni izpolnil, ampak tudi čutimo nekaj posebnega in prav

to je, kar nas 9 let po dogodkih napolnjuje s svojevrednostmi občutki:

L. 1917., ko so se majali stebri starodavne Bastille narodov — habsburške monarhije — sta slovenski in italijanski vojščak roko v roki delala za iste cilje. Tega dejstva se ne bo treba nikdar sramovati. Izviralo je iz časovnih potreb in iz domovinskega idealizma. Ali težko je danes to, da ni več mogoča podobna prisrčnost v delu za cilje, ki bi bili lahko tudi sedaj tekli paralelno. Odnosi med nami in Italijani so obupno skaljeni. A lahko bi bili čistejši! Kakor je bil mogoč skupen carzanski sen, tako bi bilo mogoče tudi mirovno sodelovanje.

Toda tu gre za važne psihološke razlike. Dr. Pivko in Finzi sta delala nekaj časa isto, ali sleherni je tvoril svet zase. Jugoslovenci in Italijani se bolj in bolj razhajajo, ker ne razumemo drug drugega. To je največje zlo.

Finzijevo knjigo, ki obsega 261 strani v kvart formatu, zaključujejo razni dokumenti, načrti, spomenice itd., ki so namenjeni v prvi vrsti vojaškim strokovnjakom. Z njimi so dobili Finzijevo spomini strokovno zaokroženost. Za nas Slovence in Slovene sploh pa je Finzijevo spis zanimiv zgodovinski dokument, ker je takih slovansko-italijanskih epizod, kakor je bila carzanska, v naši zgodovini bore malo.

B. Borko.

Sokol

Sokol Boh. Bistrica. Otvoritev doma bo ob 11. dopoldne, javen nastop ob 3. popoldne, nato pa zabava s plesom. Svrala bo sokolska godba z Jeeenic. Dovoljena je polovična vožnja.

Tekme v lahki atletiki članstva sokolske župe Ljubljana bodo dne 8. septembra na letnem telovadščišu sokolskega društva Ljubljana (v Tivoliju). Začetek ob pol 8. dopoldne. Članstvo mora biti točno ob tej uri že pripravljeno v predpisani telovadni obleki, sicer ne bo pripušeno k tekmam. Vzemite seboj tudi svoje trenirke.

Dopisi

STRAZIŠČE. Ob vzožju Smarjetne gore in prilaznega Sv. Jošta leži na lepem kraju vas Strazišče, v koji so se vtaborili že pred letj Sokoli, ter si napravili prav lep Sokolski dom. Poleg telovadbe gojijo prav pridno tudi prosvetno delo z raznimi predstavami, katere slavnostna otvoritev bo 25. t. m. Tudi tamburški zbor se je na novo poživil in smo prepričani, da bo v zimskem času že nastopil. — Da društvo pokaže uspeh svojega delovanja, priredi v nedeljo dne 5. t. m. na znanih »Pantah« ob 3. popoldne javen nastop, po javnem nastopu pa bo v Sokolskem domu ljudska veselica. Na prireditve vabimo vse Sokole, kakor tudi drugo občinstvo. Železniška zveza je prav ugodna. — V torek, 31. avgusta, je odšel od nas g. nadučitelj Fran Rojina, znani čebelar ter sadjerejec, znan pod imenom »Solov« atar, v zaslužen pokoj ter se preselil v svoj rojstni kraj Zg. Sisko. Med nami je deloval 27 let ter je bil med ljudstvom zelo priljubljen. Napredni vaščani so mu napravili na predvečer odhoda, pri kateri je sodeloval tudi pevski odbor Narodne čitalnice v Kranju. Pred šolo mu je zbor zapel v slovo tri ljudske pesmice, nakar smo se podali vsj skupaj v znano gostilno k Benediku. Večer je potekel zelo animirano ter bo ostal vsem udeležencem v živem spominu. V imenu naprednih vaščanov, lovcev in Sokolov se je od njega poslovil g. Matej, v imenu tovarišev pa g. učitelj Rant. Med zakusko je pevski zbor neprenehoma zabaval vse z ljubkimi pesmicami. Tebi pa dragi »Solov«, ti ključemo vsi iz srca: Še na mnogaja, zdrava, srečna in zadovoljna leta v Tvojem zasluženem pokolu! — Napredni vaščani.

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU. Gasilno društvo Loka pri Zidanem mostu priredi 8. septembra svoj cvetlični dan v Zidanem mostu, St. Peter in Loka. Ker potrebuje naš krasni in moderni gasilski dom še končne izvršitve, apeliramo na vse občane in naše podporne člane, da ne odklonijo od naših vrlih devot, ki so že našemu društvu veliko pripomogle v gmožnem ozru podarjenih cvetlic. Obenem se javlja vsem g. z. podpornim članom, da bodo izdane za člane članske izkaznice.

ST. PETER V SAV. DOLINI. Dne 8. t. m. nas poseti g. narodni poslanec dr. Pivko, ki nam bo poročal o gospodarskem in političnem položaju. Vse pristaše iz okolice kakor tudi prijatelje vabimo, da se udeležijo shoda, ki se vrši ob 4. uri popoldne v prostorih g. Sribarja v St. Petru v Sav. dolini.

SOSTANJ. Na praznik v sredo dne 8. septembra, nas obišče naš poslanec dr. Lj. Pivko. Ob 10. dopoldne bo imel pri Cerovski gospodarski in politični javni shod za vso Šaleško dolino. Priidite vsi, da se poučimo v sedanjem gospodarskem in političnem položaju, obenem pa bomo tudi lahko postavili zahteve in želje. Zveza z vlaki je prav ugodna iz Savinjske doline, kakor tudi iz Velenja. Vsi na shod za naše napredno stvar!

SV. LOVRENC NA POHORJU. Naš agili Sokol priredi dne 8. septembra društveni nastop. Veseli nas, kako čvrsto in sigurno stopa naš ljubljani Sokol po zelenem Pohorju. Okras in ponos so mu čili in zdravi telovadci pod spretnim vodstvom načelnika in podnačelnika, kot pravi družinski oče pa mu načeluje brat starosta Pernat. Boriti se mora naš Sokol za obstoj proti različnim nasprotnim elementom, kot morda nikjer drugje, a Sokol ne kloni nikdar. Ponosno dviga glavo v sredini zelenega Pohorja. Bratje, sestre in prijatelji! Sokolstva naj se polnoštevilno udeleže omejenega nastopa. Začetek ob 13., po telovadbi veselica z raznimi pestrimi zabavami.

Razglas

K notici »Vojni raspored«, objavljeni v časopisih in v pomirjenju prizadetih objavljamo mestni magistrat mariborski sledeče:

Po naredbi komandanta dravske divizijske oblasti str. pov. br. 761 od 7. 6. 1926 in po navodilih mariborskega vojnega okruža pod str. pov. br. 788 od 11. 8. 1926 razglašamo mestni magistrat sledeče:

V tekočem, kakor tudi pozneje vsako leto se ima vsem vol. obveznikom od 20. do 50. leta starosti razglasiti dodelitev za slučaj mobilizacije po novem načinu ustmenno. Da bi se ta razglasitev izvršila hitro in nemoteno, se izdajajo sledeča navodila:

Razglasitev vojnega rasporeda je določena na dan 19. septembra 1926 ob 7. uri zjutraj ter se bo vršila na travniku na Teznu. V smislu čl. 9. zak. o ustroju vojske in mornarice so vol. obvezniki vsi moški od 1876. do 1904. rojeni, ne glede na to, ali so bili vojniki ali ne. Vsled tega se morajo razglasitve vojne rasporeda udeležiti:

1.) vsi vojni obvezniki r. l. 1876—1904; 2.) vsi vol. obvezniki r. l. 1873—1900, ki so začasnó za vol. službo nesposobni; 3.) vsi začasnó invalidi; 4.) vsi oni rez. častniki bivše Avstro-Ogrske gori navedenih rol. letnikov, ki niso sprejeti v našo armado.

K gori navedenim točkam se pripominja, da se ta razglasitev nanaša samo na vol. obveznike gori navedenih rol. letnikov, ki so pristojni v mesto Maribor in ki bivajo v mestu. Od te dolžnosti so izzeti: 1.) rez. častniki naše armade; 2.) vsi duhovniki; 3.) vsi stalno nesposobni; 4.) vsi stalni invalidi; 5.) vsi težko bolni, kar bodo morali pozneje dokazati z zdravniškim izpričevalom; 6.) zelo nujno zadržani, kar morajo uradom dokazati; 7.) vsi začasnó nesposobni rekruti letnikov 1901—1904; 8.) vsi vol. obvezniki, ki so v mestu Maribor pristojni, pa bivajo izven območja mestne občine, ker se bode tem dostavilo pismeno obvestilo.

K razglasitvi vojnega rasporeda se imajo javiti tudi vsi dajalci živine, vozil in drugih prenosnih sredstev ne oziroma se na starost, a brez živine in vozil. Vsak obveznik mora prinesiti s seboj vojaško knjižico ali kako drugo vojaško listino ali domovnico. Dajalci živine pa vojne stočnice liste.

K gorajim navodilom se pristavlja, da se imajo vsi obvezniki navedenih letnikov, ki so pristojni in bivajo v mestu, javiti pri mestnem vojaškem uradu, ako te dolžnosti do danes iz kateregakoli razloga niso zadostili. Istotako naj se javijo tudi oni obvezniki, ki bivajo v mestu, a niso semkaj pristojni, ako se še niso javili pri tem uradu. Pripominja se, da se bo vse neprijavljene obveznike po ukazu komandanta vojnega okruža prijavilo pristojni vojaški oblasti, ki jih bo kaznovala po obstoječih vol. kaz. zakonih.

Glede hrane se pripominja, da je ni treba jemati s seboj, ker bo od strani magistrata ukrenjeno vse potrebno, da bo s pomočjo zadostnega števila pisarniškega osebja razglasitev hitro končana tako, da bo lahko vsak obveznik tekom dopoldneva opravil svojo dolžnost. V interesu teh vol. kaz. zakonih.

Modni atelje
M. ŠARC-EVE
zopet otvorjen
Ljubljana, Kongresni trg 4/I.

POZOR,
Zopet znižane cene!

Josip Šlibar

Ljubljana, Stari trg 21, — poleg Zalaznika

Kontenina rujava Din 7—, 10—, 12—
Kontenina za rjuhe Din 27—, 29—, 34—
Angleški šifoni Din 12—, 15—, 19—
Robci, tučati Din 48—, 70—, 90—

Angleški popleni
za bluze in srajce Din 36—, 40—, 45—
Različno blago
za ženske obleke Din 9—, 16—, 32—

Cisto volneno blago za ženske široko
110—130 cm Din 40—, 70—, 120—
Prima moški šofni lodni, kamgarni in drugi
Din 90—, 200—, 300.

Vsako sredo in soboto prodaja ostankov.

Šolske knjige

za vse srednje, meščanske in osnovne šole

se dobe

v knjigarni Tiskovne Zadruga

Ljubljana, Prešernova ulica št. 54.

(Nasproti glavne pošte).

V času od 1. do 15. septembra 1926 dobi vsak peti odjemalec, ki je kupil v Tiskovni zadrugi katerikoli knjig vsaj za Din 50—, posebno nagrado v knjigah. Ne zamudite!

Razglas.

Pripravljalni odbor za zidavo nove šole v Dvorski vasi pri Vel. Laščah razpisuje natečaj

o oddaji gradbenih del pri novi osnovni šoli v Dvorski vasi pri Vel. Laščah.

Zadevni načrti so razgrnjeni pri predsedniku pripravljalnega odbora v Dvorski vasi, vsak dan od 7. do 12. ure in se dobijo stotam vsi pripomočki in vsa pojasnila za ponudbe.

Ponudniki morajo vložiti odnosno vpslati svoje ponudbe pripravljalnemu odboru v Dvorski vasi v zapečatenem kuvertu z napisom »ponudnik N. N., ponudba za zgradbo nove osnovne šole v Dvorski vasi pri Vel. Laščah« naj-pozneje do 11. septembra t. l. ob 12. dop.

Pripravljalni odbor si pridruže pravico oddati delo brez ozira na višino ponujene svote.

O izidu natečaja se bodo ponudniki po komisionelnem pregledu vseh ponudb obvestili pismeno.

6448 a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Pogubo vsaki družini

prinašajo nalezljive bolezni. Kako se jih ubranite izveste iz knjige: Dr. Josip Tličar

Boj nalezljivim boleznim

Cena s poštnino vred Din 19-50
»arocila na knjigarno Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Smrekovo čresljo (lubje)

kupim vsako množino zdravega belega čreslja iz mladih dreves. Ponudbe z navedbo cene množine in dobavnega roka na

Andrej Jakil d. d.
Karlovac.

4609 a

„Zobotehnička praksa“

v večjem „primorskem mestu Dalmacije, najboljša uvedena, operativno in tehnično popolnoma novo urejena, prodaje ali iznajmljuje se konc. dentistu pod poveljnimi pogoji. Dopise poslati na L. WOLFF, Dental-Depot, Zagreb, Illica 7.

6394 a

Čevlje

za šolsko miadino

25—30 31—35 36—39

Din 60 Din 95 Din 135

„PETOVIA“

zaloga čevljev

Dunajska cesta 1a

POZOR, Zopet znižane cene!

Josip Šlibar

Ljubljana, Stari trg 21, — poleg Zalaznika

Kontenina rujava Din 7—, 10—, 12—
Kontenina za rjuhe Din 27—, 29—, 34—
Angleški šifoni Din 12—, 15—, 19—
Robci, tučati Din 48—, 70—, 90—

Angleški popleni
za bluze in srajce Din 36—, 40—, 45—
Različno blago
za ženske obleke Din 9—, 16—, 32—

Cisto volneno blago za ženske široko
110—130 cm Din 40—, 70—, 120—
Prima moški šofni lodni, kamgarni in drugi
Din 90—, 200—, 300.

Vsako sredo in soboto prodaja ostankov.

Šolske knjige

za vse srednje, meščanske in osnovne šole

se dobe

v knjigarni Tiskovne Zadruga

Ljubljana, Prešernova ulica št. 54.

(Nasproti glavne pošte).

V času od 1. do 15. septembra 1926 dobi vsak peti odjemalec, ki je kupil v Tiskovni zadrugi katerikoli knjig vsaj za Din 50—, posebno nagrado v knjigah. Ne zamudite!

